

6 DEMOCRATIE IN NEDERLAND

6.1 DE MACHT VAN HET VOLK

Ga naar *NU Burgerschap online*. Daar kun je deze opdrachten ook maken.

DOEL

- Je weet wat een democratie is.
- Je kent het verschil tussen het parlement en de regering.
- Je weet hoe de regering en de Tweede Kamer samenwerken.

UITLEG

Nederland is een **democratie**. Dat betekent dat het volk de macht heeft. Alle burgers van Nederland hebben **inspraak** in het bestuur van het land. Je hebt invloed op de besluiten die door het bestuur genomen worden. Omdat het onmogelijk is om bij elke beslissing iedereen naar zijn mening te vragen zijn er **volksvertegenwoordigers**. Zij besturen het land uit naam van het volk.

Elke vier jaar worden er **verkiezingen** gehouden om volksvertegenwoordigers te kiezen. Door te stemmen kies je wie jouw mening mag vertegenwoordigen. Degenen die mogen stemmen hebben **kiesrecht**. Dit geldt voor alle Nederlanders van achttien jaar en ouder. Het houdt in dat je mag stemmen, maar ook dat je je verkiesbaar mag stellen.

De volksvertegenwoordigers die je kiest, komen in de Tweede Kamer. De Eerste en de Tweede kamer samen noem je het **parlement**. Het parlement heeft de hoogste macht in een democratie. In het parlement is de Tweede Kamer het belangrijkste. Zij mogen wetten maken, aanpassen en goedkeuren. De Eerste Kamer controleert vooral of er geen fouten in wetten zitten.

VOORBEELD

Tijdens de verkiezingen stem je op wie jou mag vertegenwoordigen.

OPDRACHT Welke omschrijving past er het beste bij? Kruis aan.**1**

- 1 Volksvertegenwoordiger
- A Iemand die de koning vertegenwoordigt bij het volk.
 - B Iemand die iets aan het volk wil verkopen.
 - C Iemand die namens het volk het land bestuurt.
- 2 Democratie
- A Oefening voor de verkiezingen.
 - B Systeem waarbij één persoon alle macht heeft in een land.
 - C Systeem waarbij het volk de hoogste macht heeft in een land.
- 3 Kiesrecht
- A Recht om je mening te geven.
 - B Recht om te stemmen en gekozen te worden.
 - C Recht van het parlement om volksvertegenwoordigers te kiezen.
- 4 Parlement
- A Alle burgers van Nederland.
 - B De plaats waar verkiezingen worden gehouden.
 - C Eerste en Tweede Kamer.

OPDRACHT Lees de tekst. Beantwoord de vragen.**2**

Wanneer mag je stemmen?

- Als je achttien jaar en ouder bent.
- Als je de Nederlandse nationaliteit hebt.
- Als je een andere nationaliteit hebt, maar wel meer dan vijf jaar legaal in Nederland woont, mag je stemmen bij de verkiezingen voor de gemeenteraad.

Wanneer mag je niet stemmen?

- Als je binnen drie jaar twee keer door de rechter bent veroordeeld.
- Als je in de gevangenis zit.

1 Mag jij stemmen? ja / nee

Zo nee, waarom (nog) niet?

2 Lees de uitspraken. Ben je het ermee eens of oneens? Schrijf ook op waarom.

Als je meer dan vijf jaar legaal in Nederland woont, moet je ook kunnen stemmen bij landelijke verkiezingen.

Eens / Oneens, omdat _____

Achttien jaar is eigenlijk te jong om te stemmen, dan weet je nog niet goed wat je moet kiezen.

Eens / Oneens, omdat _____

Als buitenlanders geen kiesrecht hebben in Nederland, wordt een belangrijke stem in de samenleving niet gehoord.

Eens / Oneens, omdat _____

UITLEG

Volksvertegenwoordigers zijn lid van een **politieke partij**. Dat is een groep mensen die ongeveer dezelfde ideeën hebben over de politiek. In de Tweede Kamer zijn 150 zetels; dat zijn plaatsen waar een volksvertegenwoordiger mag zitten. Om beslissingen te kunnen nemen, bijvoorbeeld om een wet aan te nemen, is een meerderheid van minstens 76 zetels nodig.

De partijen die bij de verkiezingen zo veel stemmen hebben gehaald dat ze een meerderheid in de Tweede Kamer hebben, krijgen de opdracht samen een **regering** te vormen. De regering stelt wetten voor aan het parlement en zorgt voor de uitvoering van de wetten. Het parlement keurt de voorstellen van de regering.

De regering bestaat uit **ministers** samen met het staatshoofd. De koning, het staatshoofd, heeft maar een kleine rol. De ministers en **staatssecretarissen** komen uit de politieke partijen die samen de regering vormen. Elke minister is verantwoordelijk voor een bepaald onderwerp. De minister van Veiligheid en Justitie is bijvoorbeeld verantwoordelijk voor de politie en de minister van Volksgezondheid voor goede ziekenhuizen. De staatssecretarissen ondersteunen de ministers.

VOORBEELD

1 Op het ministerie wordt een nieuwe wet bedacht.

2 De minister dient een wetsvoorstel in bij het parlement.

3 Het parlement stemt over het wetsvoorstel.

4 De minister zorgt ervoor dat de wet uitgevoerd wordt.

OPDRACHT Zijn de zinnen waar of niet waar? Kruis aan.

3

	waar	niet waar
De minister van Defensie is een lid van de regering.		
In een politieke partij zitten mensen met ongeveer dezelfde ideeën over de samenleving.		
De staatssecretaris is de baas van de ministers.		
Een regering heeft vaak 65 zetels in de Tweede Kamer.		
Een lid van een politieke partij noem je ook wel minister.		

OPDRACHT Bekijk de afbeelding. Beantwoord de vragen.

4

Als je van techniek houdt, is Defensie écht iets voor jou. Je kunt echt alle technische richtingen op. En je werkt met bijzonder materieel, zoals helikopters, schepen en pantservoertuigen. Smullen natuurlijk. Maar vergis je niet. De omstandigheden waaronder je sleutelt, zijn soms niet mis. Ook bij -20 moet je die band kunnen verwisselen. Of dat moertje vastdraaien. Dat vraagt om mensen met twee rechterhanden die stevig in hun schoenen staan!

werkenbijdefensie.nl/techniek

1 Bij welk ministerie past deze poster?

2 Waarvoor is de minister van dit ministerie verantwoordelijk?

- 3 Bedenk een voorbeeld van een wet die deze minister zou kunnen voorstellen.

- 4 Noem nog drie andere ministeries. Zoek eventueel op internet.

OPDRACHT

5

Lees de krantenkop. Op welke manieren kun jij inspraak hebben op dit plan? Noem twee manieren.

Regering wil dat werkweek langer wordt

1

2

6.2 DE POLITIEK

Ga naar *NU Burgerschap online*. Daar kun je deze opdrachten ook maken.

- DOEL**
- Je weet wat een politieke partij is.
 - Je leert wat de belangrijkste politieke stromingen zijn.
 - Je vertaalt je eigen mening naar een politieke keuze.

UITLEG

Politiek is alles wat te maken heeft met het regeren en besturen van een land, provincie of gemeente. In de regering en de Tweede Kamer worden keuzes gemaakt en besluiten genomen over het bestuur van het land. Je stem uitbrengen bij verkiezingen of demonsteren als je het ergens niet mee eens bent, zijn manieren waarop jij met politiek bezig kunt zijn. Je kunt ook een stapje verder gaan en lid worden van een politieke partij. In een politieke partij zitten mensen die ongeveer dezelfde ideeën hebben over politiek en de samenleving. Door samen te werken kunnen zij grotere invloed uitoefenen op het bestuur van het land en welke keuzes je maakt. De ene partij is bijvoorbeeld wel voor studiefinanciering en de andere wil die liever afschaffen. In Nederland zijn er veel politieke partijen. Al die partijen hebben verschillende opvattingen over de samenleving.

VOORBEELD

Keuze genoeg!

OPDRACHT Waar of niet waar? Kruis aan.

1

	waar	niet waar
1 Je kunt zelf ook meedoen aan de politiek.		
2 Een lid van de Tweede Kamer doet mee aan de politiek.		
3 Politiek is alles wat de regering doet.		
4 De Tweede Kamer is een politieke partij.		

OPDRACHT Bekijk de afbeelding. Beantwoord de vragen.

2

1 Hoe zie je het begrip *politiek* in de afbeelding terug?

2 Horen de mensen in de afbeelding bij een politieke partij? Leg uit waarom wel of niet.

OPDRACHT Beantwoord de vragen.

3

1 Welke politieke partijen zitten er in de Tweede Kamer?

- _____ • _____
- _____ • _____
- _____ • _____
- _____ • _____
- _____ • _____

2 Kies twee partijen uit de lijst:

partij 1 _____

partij 2 _____

- 3 Zoek op internet naar de website van deze partijen.
Wat is de slogan van de partij?

partij 1 _____

partij 2 _____

- 4 Wat zegt deze slogan over de partij?

partij 1 _____

partij 2 _____

UITLEG

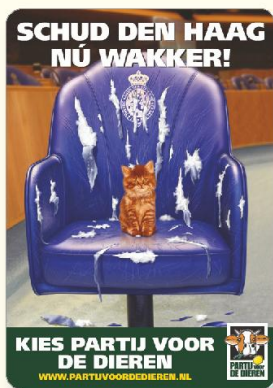
Politieke partijen hebben allemaal verschillende standpunten, maar ze hebben ook overeenkomsten. Grofweg kun je zeggen dat er drie **politieke stromingen** zijn. Binnen deze stromingen hebben de partijen ongeveer dezelfde uitgangspunten.

- **Sociaaldemocratische partijen** denken vanuit een gedachte van gelijkheid. Zij vinden het belangrijk dat rijkdom zo gelijk mogelijk verdeeld wordt. Sociaaldemocratische partijen zijn bijvoorbeeld: GroenLinks, PvdA, SP.
- **Liberale partijen** denken vanuit een gedachte van vrijheid. Zij vinden persoonlijke en economische vrijheid heel belangrijk. Liberale partijen zijn bijvoorbeeld: VVD en D66.
- **Christelijke partijen** baseren hun standpunten op christelijke waarden. Zij vinden het belangrijk dat christelijke ideeën in de samenleving blijven bestaan. Christelijke partijen zijn bijvoorbeeld: CDA, ChristenUnie en SGP.

Er zijn ook politieke partijen die eigenlijk niet in te delen zijn in deze stromingen. De **one-issuepartijen** bijvoorbeeld. Dat zijn partijen die zich voornamelijk richten op één onderwerp. De Partij voor de Dieren en 50Plus zijn voorbeelden van one-issuepartijen.

Sommige partijen gaan uit van **populisme**. Zij baseren hun standpunten op emoties en ontevredenheid in de samenleving. Veel mensen die op hen stemmen, voelen zich door de politiek niet serieus genomen. De PVV wordt wel een populistische partij genoemd. Andere mensen vinden de Socialistische Partij een populistische partij.

VOORBEELD

De Partij voor de Dieren is een voorbeeld van een one-issuepartij.

OPDRACHT Welke stroming past het beste bij de omschrijving? Verbind.

4

omschrijving	stroming
a Baseert haar standpunt op de Bijbel.	1 christelijke partij
b Gaat uit van gelijkheid.	2 liberale partij
c Gaat uit van vrijheid.	3 populisme
d Richt zich op mensen die zich niet serieus genomen voelen door de politiek.	4 one-issuepartij
e Richt zich op één onderwerp.	5 sociaaldemocratische partij

OPDRACHT Bekijk de afbeelding. Bij welke stroming hoort de verkiezingsleus? Leg je antwoord uit.

5

- 1 Stroming: _____
omdat _____
- 2 Stroming: _____
omdat _____
- 3 Stroming: _____
omdat _____

OPDRACHT Waar sta jij, politiek gezien? Beantwoord de vragen.

6

- 1 Welk woord past het beste bij jou? Kruis aan.
- A gelijkheid
 - B vrijheid
 - C samen

Kijk naar je antwoord bij vraag 1. Was je antwoord:

A → dan ben je meer sociaaldemocratisch.

B → dan ben je meer liberaal.

C → dan komt je mening dichterbij de stroming van de christelijke partijen.

- 2 Kies met hulp van de *Uitleg* op bladzijde 155 een politieke partij uit de stroming die je gekozen hebt. Zoek op internet naar standpunten van deze partij over het thema 'werk'. Noteer kort de standpunten die die partij heeft over werk.

- 3 Welke standpunten spreken je aan? Zet daar een + voor.

- 4 Wat spreekt je niet aan? Zet daar een – voor.

- 5 Heb je al eens gestemd? Kruis aan.

- A Ja, maar op een andere partij.
 B Ja, op deze partij.
 C Nee, ik heb geen gebruikgemaakt van mijn stemrecht.
 D Nee, ik mocht (nog) niet stemmen.

- 6 Zou je een volgende keer gaan stemmen, als je mag?

ja / nee

Zou je dan op deze partij stemmen?
Leg uit waarom.

ja / nee

6.3 STEMMEN

Ga naar *NU Burgerschap online*. Daar kun je deze opdrachten ook maken.

- DOEL**
- Je weet wat er tijdens verkiezingen gebeurt.
 - Je weet dat partijen na de verkiezingen moeten onderhandelen om een regering te vormen.

UITLEG

Vlak voor de verkiezingen voeren politieke partijen een **verkiezingscampagne**. Ze hangen posters op, zenden reclamespotjes uit en delen flyers uit op straat. Maar vooral zorgen ze ervoor dat hun **lijsttrekker**, het gezicht van de partij, veel in de media verschijnt, om zo vaak mogelijk de standpunten van de partij uit te leggen.

Om te bepalen op welke partij je gaat stemmen, kun je politieke onderwerpen op radio, televisie of internet volgen, de krant lezen of folders van partijen bekijken. Je kunt ook de **verkiezingsprogramma's** bekijken. Hierin schrijven de partijen duidelijk over hun standpunten en ideeën. Je kunt ook een online stemwijzer invullen. Na het invullen rolt er een advies uit over welke partij het beste bij jouw standpunten past.

Op de dag van de verkiezingen, ga je naar een stembureau en kruis je op het stembiljet de kandidaat van jouw keuze aan. Stemmen is niet verplicht, maar wel belangrijk. Hoe meer mensen er stemmen, hoe beter de samenstelling van het parlement past bij de verschillende meningen van alle Nederlanders.

Als de uitslagen van de verkiezingen bekend zijn, moet er een regering komen. Voor een meerderheid heb je ten minste 76 zetels nodig. Om een regering te vormen, moeten partijen met elkaar onderhandelen om samen een meerderheid te vormen.

Als de politieke partijen het met elkaar eens zijn geworden, komt er een regering. De partijen die samenwerken om een regering te vormen, noem je de **coalitie**. De partijen die niet in de regering zitten, noem je de **oppositie**. Zij zijn het vaak niet eens met de plannen van de regering.

VOORBEELD

Tijdens de verkiezingscampagne proberen politieke partijen zo veel mogelijk kiezers binnen te halen.

OPDRACHT Welke omschrijving past er het beste bij? Kruis aan.**1**

- 1 Verkiezingscampagne
 - A De acties die politieke partijen uitvoeren om zo veel mogelijk kiezers te trekken.
 - B Een document waarin partijen over hun standpunten en ideeën schrijven.
 - C Een speciale wijnsoort die politici traditioneel voor de verkiezingen drinken.
- 2 Verkiezingsprogramma
 - A De strategie die partijen gebruiken om zo veel mogelijk kiezers te krijgen.
 - B Een document waarin partijen over hun standpunten en ideeën schrijven.
 - C Een tv-programma met de standpunten van de verkiezingen.
- 3 Lijsttrekker
 - A Degene die lijsten bijhoudt voor een politieke partij.
 - B Het gezicht en de woordvoerder van een politieke partij.
 - C Iemand die folders uitdeelt namens een partij.
- 4 Coalitie
 - A Alle partijen bij elkaar.
 - B De partijen die niet in de regering zitten.
 - C De partijen die samenwerken om een regering te vormen.
- 5 Oppositie
 - A De partijen die niet in de regering zitten.
 - B De partijen die niet in de Tweede Kamer zitten.
 - C De partijen die samenwerken om een regering te vormen.

OPDRACHT Wat zou jij veranderen als je een dag lang minister-president zou zijn? Schrijf ten minste vijf dingen op.**2****Minister-president to-do-lijst**

- vergadering van ministers leiden
- aan het volk uitleggen wat de regering doet
- aan de koning uitleggen wat de regering doet
- samen met ministers wetten bedenken

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____
- 5 _____

OPDRACHT Lees de tekst. Beantwoord de vragen.

3

Ik heb afgelopen verkiezingsronde voor het eerst mogen stemmen. Heb toen meerdere stemwijzers ingevuld en uiteindelijk kwam D66 als 'beste optie' uit de wijzer. Na me wat meer te hebben verdiept, besloot ik op deze partij te stemmen.

Ik heb afgelopen anderhalf jaar een ander beeld gekregen van politiek – en ook van D66 – maar zou geen flauw idee hebben waar ik op zou moeten stemmen. Elke partij heeft zo'n goede en slechte punten vind ik. Dus hoe kan ik nu een goede afweging maken? En waarom zou ik eigenlijk nog stemmen?

– Mustafa

1 Wat wil Mustafa precies weten?

2 Geef uitgebreid antwoord op zijn vraag. Leg het volgende uit.

- waarom het belangrijk is dat hij stemt
- hoe hij zich het beste kan voorbereiden op verkiezingen

3 Lees de uitspraak van Mustafa hieronder. Discussieer in de klas over de uitspraak. Schrijf eerst je mening op in steekwoorden.

Het heeft weinig zin om te stemmen. Na de verkiezingen moeten alle partijen toch weer onderhandelen en dan leveren ze sommige belangrijke punten in.

OPDRACHT Ga voor deze opdracht naar *NU Burgerschap online* en gebruik *NU Burgerschap Actueel, het nieuwsoverzicht van de week*.

4

1 Zoek in *NU Actueel* een nieuwsbericht of filmpje dat te maken heeft met verkiezingen. Vind je geen geschikt bericht? Ga dan naar een online krant en zoek daar naar een passend bericht.

- 2 Vat het bericht of filmpje samen in maximaal drie zinnen.

- 3 Wat zie je terug in het filmpje of bericht over wat je geleerd hebt in deze paragraaf?

OPDRACHT
5 Bekijk de afbeeldingen en lees de omschrijvingen. Zet ze in de goede volgorde. Zet een 1 achter de eerste, een 2 achter de tweede, enzovoort.

	omschrijving	volgorde
	Je bereidt je voor op verkiezingen door politiek nieuws te volgen, stemwijzers in te vullen of verkiezingsprogramma's te bekijken.	
	Je gaat naar een stembureau.	
	Er is een nieuwe regering.	
	Je stemt op de partij die het best bij je past.	
	Je ontvangt via de post een oproep om te gaan stemmen.	

6.4 DE EUROPESE UNIE

Ga naar *NU Burgerschap online*. Daar kun je deze opdrachten ook maken.

- DOEL**
- Je kent de belangrijkste functies van de Europese Unie.
 - Je kent de politieke organisatie van de Europese Unie.

UITLEG In 1992 werd de **Europese Unie (EU)** opgericht. Tegenwoordig zijn 28 landen in Europa lid van de Europese Unie.

Het belangrijkste doel van de Europese Unie is economische samenwerking tussen landen. Binnen de Europese Unie is er **vrije handel**. Dat houdt in dat bedrijven geen extra kosten maken, als ze handelen met een ander land binnen de Europese Unie.

In zeventien landen binnen de Europese Unie kun je sinds 2002 met één munt betalen: de euro. De landen waarin je met de euro kunt betalen, noem je de **eurozone**.

Binnen de Europese Unie is er **vrij verkeer**. Dat betekent bijvoorbeeld dat er geen grenscontroles zijn als je naar een ander land binnen de Unie reist. Je kunt ook, zonder veel administratief geregeld, in een ander Europees land werken.

VOORBEELD

Nederlanders werken steeds vaker in Duitsland

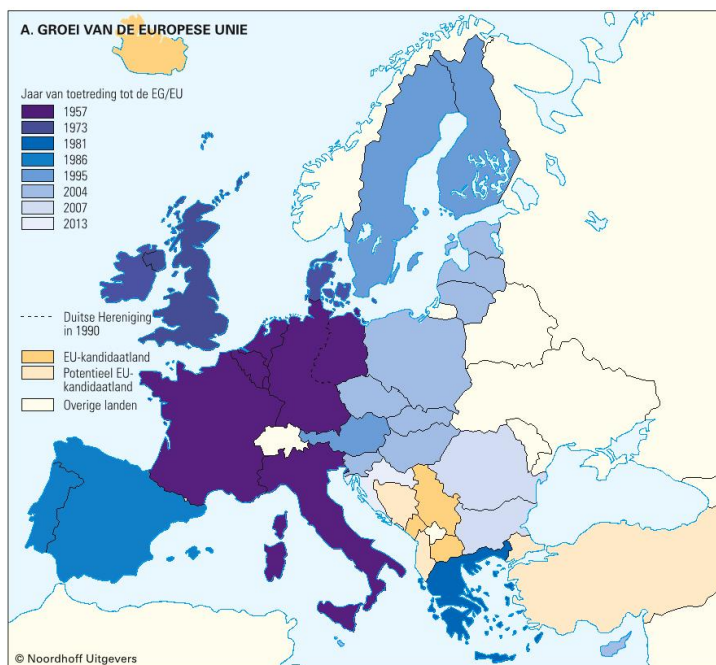
Via het project Netwerk Noord hebben al ruim honderd werklozen uit Groningen en Drenthe een baan gevonden in Duitsland, zoals bijvoorbeeld bij een kippenlacherij in het Duitse Haren.

Mogelijkheden voor banen in Duitsland liggen nu in de bouw, metaal en ouderenzorg.

Naar: de Volkskrant

Door de Europese Unie kun je gemakkelijk in een ander EU-land werken.

OPDRACHT Bekijk de kaart van Europa. Maak de opdrachten.**1**

- 1 Zet een kruisje in de 17 landen waar je met de euro kunt betalen. Google: *Eurozone*.
- 2 Je wilt vanuit Amsterdam naar Polen rijden. Heb je dan een paspoort nodig? Leg je antwoord uit.

OPDRACHT Leg voor de onderstaande situaties uit hoe je met de EU te maken hebt.**2**

- 1 Je gaat met de auto naar Spanje op vakantie.

- 2 Je koopt een souvenir in Italië.

- 3 Je begint je eigen bedrijf in Oostenrijk.

OPDRACHT Lees de tekst. Beantwoord de vragen.

3

Voor wie in het Italiaanse Milaan toch echt even naar de kapper moet, is er kapsalon *Hair*. Daar kun je gewoon terecht bij een Nederlandstalige kapper.

Aisa is een paar jaar geleden verhuisd naar Milaan en heeft veel ervaring met knippen, kleuren en stylen. Sinds vorig jaar runt zij haar eigen kapsalon *Hair*. Het voordeel van een Nederlandse kapper in Italië is dat zij je in elk geval niet zal opscheppen met zo'n typisch Italiaans kapsel!

Naar: amanda.blog.nl

1 Wat is het nut van de Europese Unie voor Aisa? Leg je antwoord uit.

2 Zou jij net als Aisa gebruik willen maken van de mogelijkheden van de Europese Unie? Leg uit waarom wel of niet.

3 Vind jij het een goede zaak dat Nederland bij de Europese Unie hoort? Leg je antwoord uit.

UITLEG

Naast de handel worden ook veel politieke onderwerpen in Europa geregeld. Net als in Nederland is hiervoor een parlement: het **Europees Parlement**. In het Europees Parlement zitten 750 leden, uit elk EU-land een vast aantal leden. Eén keer in de vijf jaar zijn er verkiezingen voor het Europees Parlement.

Het Europees Parlement mag wetten aannemen, veranderen of afkeuren, maar mag ze niet maken. Dat doet de **Europese Commissie**. Je kunt die vergelijken met de Nederlandse regering. Er zijn bijvoorbeeld wetten en regels opgesteld over handel, asielzoekers, veiligheid en het milieu.

VOORBEELD

De aanleg van dit fietspad is deels mogelijk gemaakt door de EU.

OPDRACHT Bij welk deel van de Europese Unie hoort de uitspraak? Omcirkel het juiste antwoord.

4

1	Mag wetten aannemen, veranderen of afkeuren.	<i>Europees Parlement / Europese Commissie</i>
2	Mag wetten maken.	<i>Europees Parlement / Europese Commissie</i>
3	Is vergelijkbaar met het parlement in Nederland.	<i>Europees Parlement / Europese Commissie</i>
4	Is vergelijkbaar met de regering in Nederland.	<i>Europees Parlement / Europese Commissie</i>

OPDRACHT Lees de tekst. Beantwoord de vragen op de volgende bladzijde.

5

Strengere Europese regels voor e-sigaret

Een lid van het Europees Parlement heeft deze week voorstellen ingediend voor regels rond de e-sigaret.

De regels zijn nu door de hele EU verschillend. In sommige landen kun je de e-sigaret alleen krijgen via de dokter als je wilt stoppen met roken. In Nederland mag je ze overal kopen en gebruiken. 'Als er alleen in Nederland regels komen, kan iedereen gewoon naar Duitsland of België rijden en e-sigaretten halen. Daarom is het beter om dit Europees te regelen', aldus het parlements lid.

In de hele Europese Unie zullen waarschuwingen op de pakjes komen en wordt het moeilijker om e-sigaretten te kopen.

Naar: www.gezondheidskrant.nl

1 Wat is de rol van het Europees Parlement in deze tekst?

2 Waarom worden er regels rond de e-sigaret op Europees niveau opgesteld?

3 Europese regelgeving geldt voor de hele EU. Bedenk een voor- en een nadeel hiervan. Geef ook aan waarom je dat een voor- of nadeel vindt.

• voordeel _____

• nadeel _____

OPDRACHT

6

Beantwoord de vragen.

1 Zou je stemmen als er verkiezingen zijn voor het Europees Parlement? Leg uit waarom wel of niet.

2 Lang niet iedereen is voorstander van de Europese Unie. Zoek op internet naar argumenten van tegenstanders van de EU. Schrijf er drie op.

1 _____

2 _____

3 _____

6.5 PROJECTEN ONLINE

Project 1 – Democratie dichtbij: gemeentepolitiek

Stel, je gaat elke dag op je fiets naar je werk. Hemelsbreed is dat een afstand van krap een kilometer, dus zou je er in een kwartiertje kunnen zijn. Maar de verkeerssituaties zijn zo ingewikkeld en er zijn zo veel stoplichten dat je er wel een half uur over doet. Met een slim aangelegd fietspad zou alles veel sneller gaan. Maar de gemeente zegt daar geen geld voor te hebben. Een plaatselijke politieke partij maakt zich sterk voor betere fietsvoorzieningen en wil die betalen met het geld dat voor de bouw van een gemeentehuis is gereserveerd. En binnenkort zijn er gemeenteraadsverkiezingen.

Al sinds tijden daalt de opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen. Eigenlijk is dat best vreemd, want dichterbij huis komt de democratie niet. Door te stemmen kun je invloed uitoefenen op allerlei zaken direct om je heen. Dus kan het geen kwaad je even te verdiepen in hoe gemeentepolitiek werkt.

Project 2 – Europa, ook voor jou!

De meeste inwoners van Nederland voelen zich waarschijnlijk meer Nederlander dan Europeaan. De vraag is hoe terecht dat is. Nederland maakt – samen met 27 andere Europese landen – deel uit van de Europese Unie en dat heeft een enorme invloed op ons dagelijks leven. Een klein voorbeeldje: de EU heeft in een wettelijk bepaald hoe krom een komkommer mag zijn om in Europa als komkommer verkocht te mogen worden. De Europese Unie is eigenlijk een soort Europese overheid met Brussel als hoofdstad. De wetten die worden bedacht door de Europese Commissie moeten worden goedgekeurd door het Europees Parlement. Wetten die door het Europees Parlement zijn aangenomen gaan altijd vóór wetten van de landen zelf. Niet iedereen is blij met de invloed van de Europese Unie. Bijvoorbeeld als Noord-Europese landen opdraaien voor de schulden van sommige Zuid-Europese landen.

Wil je meer weten over de Europese Unie en zijn problematiek, kies dan voor dit project.

BEGRIPPEN

6.1 DE MACHT VAN HET VOLK

<i>democratie</i>	Regeringsvorm waarin het volk de mensen kiest die het land besturen.
<i>inspraak</i>	Meedoen in de politieke besluitvorming.
<i>kiesrecht</i>	Het recht van elke Nederlander van achttien jaar en ouder om te stemmen of gekozen te worden.
<i>minister</i>	Persoon die samen met andere ministers (en de koning) de regering vormt; hij/zij staat aan het hoofd van een ministerie en is verantwoordelijk voor het beleid op een bepaald terrein (bijvoorbeeld Economische Zaken, Veiligheid, Buitenlandse Zaken).
<i>parlement</i>	De democratisch gekozen volksvertegenwoordiging (Eerste en Tweede Kamer).
<i>politieke partij</i>	Een vereniging van mensen die ongeveer dezelfde opvattingen hebben over hoe een gemeente, provincie of land bestuurd moet worden.
<i>regering</i>	De mensen die verantwoordelijk zijn voor het bestuur van het land. De regering stelt wetten voor aan het parlement en zorgt ervoor dat ze uitgevoerd worden. De regering bestaat uit de Koning en ministers.
<i>staatssecretaris</i>	Persoon die de minister ondersteunt in zijn taken en verantwoordelijk is voor een bepaald terrein binnen het ministerie.
<i>verkiezingen</i>	Het kiezen van volksvertegenwoordigers (bijvoorbeeld de leden van de Tweede Kamer).
<i>volksvertegenwoordiger</i>	Mensen die uit naam van het volk gekozen worden om het land te besturen.

6.2 DE POLITIEK

<i>christelijke partij</i>	Partij die vindt dat christelijke normen en waarden een belangrijke rol moeten spelen in de samenleving. Voorbeelden van christelijke partijen zijn: CDA, ChristenUnie en SGP.
<i>liberale partij</i>	Partij die vindt dat burgers zo vrij mogelijk moeten zijn en dat de overheid zich met zo weinig mogelijk zaken moet bemoeien. Voorbeelden van liberale partijen zijn: VVD en D66.
<i>politiek</i>	De manier waarop mensen regels opstellen om een land of stad te besturen.
<i>politieke stromingen</i>	Door meerdere politieke partijen gedeelde ideeën en opvattingen over hoe de samenleving het best georganiseerd kan worden.
<i>populisme</i>	Manier van politiek bedrijven die sterk inspeelt op gevoelens van ontevredenheid die onder 'het volk' leven.
<i>one-issuepartij</i>	Partij die zich voornamelijk richt op één onderwerp, bijvoorbeeld dierenwelzijn. Voorbeeld van een one-issuepartij is de Partij voor de Dieren.
<i>sociaaldemocratische partij</i>	Partij die op een democratische manier een samenleving wil bereiken waarin mensen gelijke kansen krijgen. Voorbeelden van sociaaldemocratische partijen zijn: GroenLinks, PvdA, SP.

6.3 STEMMEN

<i>coalitie</i>	De partijen die samen de regering vormen.
<i>lijsttrekker</i>	Het gezicht en de woordvoerder van een politieke partij.
<i>oppositie</i>	De partijen die niet deelnemen aan de regering.
<i>verkiezingscampagne</i>	Acties waarbij politieke partijen proberen zo veel mogelijk kiezers voor zich te winnen.
<i>verkiezingsprogramma</i>	De standpunten en ideeën van een politieke partij die voor de verkiezingen in begrijpelijke taal zijn opgeschreven.

6.4 DE EUROPESE UNIE

<i>Europees Parlement</i>	Het parlement van de Europese Unie, dat wetten aanneemt, verandert of afkeurt.
<i>Europese Commissie</i>	De regering van de Europese Unie, ontwerpt Europese wetten.
<i>Europese Unie (EU)</i>	Samenwerkingsverband tussen Europese landen.
<i>eurozone</i>	De landen die de euro als officieel betaalmiddel hebben.
<i>vrij verkeer</i>	Afspraak dat er geen grenscontroles zijn tussen de landen van de Europese Unie.
<i>vrije handel</i>	Economische samenwerking tussen landen. Bedrijven hoeven geen extra kosten te maken als zij handelen met andere landen.

TEST JEZELF**De macht van het volk (paragraaf 5.1)****OPDRACHT** Welke begrippen horen bij het parlement en welke bij de regering? Zet de letters**1**

A t/m F in de juiste kolom.

- A minister
- B ministerie
- C minister-president
- D staatssecretaris
- E volksvertegenwoordigers
- F staatshoofd

parlement	regering

OPDRACHT Lees de verkiezingsleus. Leg met behulp van de leus de begrippen democratie en volksvertegenwoordiging uit.**2**

Namens jou. Voor betere kansen voor iedereen.

De politiek (paragraaf 5.2)**OPDRACHT** Vul in. Kies uit de volgende begrippen.**3**

christelijke partijen – liberale partijen – stromingen – populisme – sociaaldemocratische partijen

De politieke partijen in Nederland kun je verdelen in verschillende _____

_____ gaan uit van een idee van vrijheid.

_____ gaan uit van een idee van gelijkheid.

_____ gaan uit van christelijke normen en waarden.

Partijen die uitgaan van _____ kun je niet bij deze

stromingen indelen. Zij baseren hun standpunten vaak op gevoelens van ontevredenheid die in de samenleving leven.

Stemmen (paragraaf 5.3)

OPDRACHT **4** Wat doen politieke partijen tijdens een verkiezingscampagne? Geef ten minste twee voorbeelden.

- 1 _____

- 2 _____

OPDRACHT **5** Bekijk onderstaande zetelverdeling na de Tweede Kamerverkiezingen van 2012. Welke partijen konden samen een regering vormen? Schrijf twee mogelijke coalities op.

VVD (41)
ChristenUnie (5)
PvdA (38)
GroenLinks (4)
SP (15)
SGP (3)
PVV (15)
Partij voor de Dieren (2)
CDA (13)
50Plus (2)
D66 (12)

- 1 _____
- 2 _____

De Europese Unie (paragraaf 5.4)

OPDRACHT **6** Welke Nederlandse en Europese instanties kun je met elkaar vergelijken? Verbind.

Europa	Nederland
a Europees Parlement	1 Nederland
b Europese Commissie	2 regering
c Europese Unie	3 Tweede Kamer

OPDRACHT **7** Hoe kun je gebruikmaken van vrij verkeer in de Europese Unie? Noem een voorbeeld.

- _____
- _____

PORTFOLIO-OPDRACHT

DOEL Je maakt een flyer waarin je informatie geeft over de rol van de Europese Unie binnen jouw beroepsgroep.

Dit ga je doen

- je verzamelt bruikbare informatie over de rol van de Europese Unie binnen jouw beroepsgroep
- je maakt er een flyer van
- je presenteert de informatie die je hebt gevonden

Dit heb je nodig

- computer
- materialen voor een flyer

STAP Voorbereiding

A

- 1 Vorm een groepje van vier personen.
- 2 Zoek op internet naar informatie over de rol van de Europese Unie binnen de branche van je opleiding. Zijn er Europese regels waarmee je te maken hebt? Wat zijn de mogelijkheden als je in het buitenland wilt werken? Krijg je in jouw branche veel te maken met werknemers uit andere Europese landen? Zoek niet alleen naar tekst, maar ook naar afbeeldingen.

STAP Uitvoering

B

- 3 Selecteer bruikbare en interessante informatie.
- 4 Verwerk de informatie uit je bronnen tot duidelijke tekstjes.
- 5 Ontwerp hoe je de teksten en afbeeldingen zo helder en gestructureerd mogelijk op de flyer kunt zetten.
- 6 Plaats de teksten en afbeeldingen op de flyer.

STAP Presentatie

C

- 7 Presenteer de uitkomsten van je onderzoek aan de klas. De presentatie mag maximaal drie minuten duren.
- 8 Bekijk elkaars flyers.

STAP Afsluiting**D**

9 Vul de reflectie in. Voeg de reflectie en (een kopie van) de flyer toe aan je portfolio.

Situatie	Omschrijf kort wat de opdracht was.	<hr/> <hr/> <hr/>
Taak	Wat was jouw taak in de opdracht?	<hr/> <hr/>
	Wat was jouw rol in de groep?	<hr/> <hr/>
Actie	Hoe heb je de opdracht uitgevoerd?	<hr/> <hr/>
	Hoe heb je samengewerkt?	<hr/> <hr/>
Reactie	Hoe reageerde je groep op jouw aandeel?	<hr/> <hr/>
	Welke reacties kreeg je op jouw aandeel?	<hr/> <hr/>
Reflectie	Welke vaardigheden heb je gebruikt?	<hr/> <hr/>
	Wat heb je goed gedaan?	<hr/> <hr/>
	Hoe kun je die goede vaardigheden in een volgende opdracht inzetten?	<hr/> <hr/>